

20.5.2021

ASIA Vaatimus luonnonsuojelulain (1096/1996) 57 §:n mukaisten pakkokeinojen käyttämisestä

VIREILLEPANIJA Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaanpiiri ry

VAATIMUKSET UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSESSA

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry pyytää Uudenmaan ELY-keskusta keskeyttämään kolmen louhimon toiminnan erittäin uhanalaisen lahokaviosammalen esiintymien tuhoutumisen pysäyttämiseksi. Keskeyttämisen tulee jatkua siihen saakka, kunnes alueelta on laadittu riittävät selvitykset lahokaviosammalen osalta, ELY-keskus on tehnyt lahokaviosammalen rajauspäätökset ja toiminnanharjoittajat ovat saaneet asianmukaiset poikkeusluvat.

Kirkkonummen rakennus- ja ympäristölautakunta on 22.4.2016 antamallaan päätöksillä myöntänyt Destia Oy:lle, Lemminkäinen Infra Oy:lle ja Oy Göran Hagelberg Ab:lle ympäristöluvat kallion louhintaan ja kiviaineksen murskaukseen Kirkkonummen kunnan Vuohimäen/Överbyn alueella.

Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellään 23.3.2017 valitukset muutoin hyläten, muuttanut ympäristöluvan määräaikaiseksi ja rajannut pienemmäksi alueen, jolla ympäristöluvan tarkoittamaa toimintaa saa harjoittaa.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 13.7.2018 valitukset muutoin hyläten, muuttanut lupamääräyksiä.

Alueelta on laadittu luontokartoitus 12.10.2019, jonka mukaan alueella esiintyy erittäin uhanalaista lahokaviosammalta.

Lahokaviosammal on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi (EN), luonnonsuojelulain 47 §:n mukaiseksi erityisesti suojeltavaksi lajiksi. Lisäksi laji on rauhoitettu luonnonsuojelulailla ja suojeltu EU:n luontodirektiivin sekä Bernin luonnonsuojelusopimuksen perusteella.

Ympäristölupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään. Luonnonsuojelulain 47 §:n mukaan erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Esiintymän suojeluun tarvitaan ELY-keskuksen rajauspäätös.

Alueella tehdyn tutkimuksen perusteella Olli Manninen on laatinut kahdelle alueelle ydinaluerajausehdotukset, jotka löytyvät liitteenä olevasta luontokartoituksesta. Pohjoinen esiintymä on Oy Göran Hagelberg Ab:n suunnitellun louhimon ottoalueen keskellä. Eteläinen ydinaluerajausehdotus sijaitsee osittain Destia Oy:n louhimon ottoalueella. On selvää, että louhinnan haitalliset vaikutukset ulottuvat myös ottoalueen reunoille ja vaarantavat esiintymän.

Kirkkonummen kunnan teettämän luontoselvityksen yhteydessä on myös tehty havainnot lahokaviosammalesta, jotka vahvistavat esiintymät Destia Oy:n louhimoalueen osalta. Kirkkonummen kunnan teettämiä luontoselvityksiä ei kuitenkaan ole laadittu lahokaviosammalen osalta kattavasti, eikä selvitys ulottunut Lemminkäinen Infra Oy:n tai Oy Göran Hagelberg Ab:n ottamisalueille.

ASIASSA SAATU SELVITYS

Muistio Uudenmaan ELY-keskuksen 12.5.2021 tekemästä maastokatselmuksesta.

PÄÄTÖS

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hylkää Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaanpiiri ry:n vaatimuksen.

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain 57 §:n mukaan, jos joku lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen taikka ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kieltää asianomaista jatkamasta tai toistamasta tekoa tai laiminlyöntiä ja sakon tai keskeyttämisen uhalla velvoittaa hänet määräajassa poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai korjaamaan laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin päätä.

Haittaa kärsivällä henkilöllä on oikeus saattaa 1 momentissa tarkoitettu asia vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, jos vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen, tai käynnistää luontovahingon korjaaminen. Sama oikeus on 61 §:n 3 momentissa tarkoitettulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan ja kunnalla.

Oikeudellinen arviointi

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry on tehnyt 19.2.2021 Uudenmaan ELY-keskukselle luonnonsuojelulain 57 §:n mukaisen vireillepanon, jossa vaaditaan Kirkkonummen Vuohimäen alueelle

sijoittuvien kolmen kiviaineshankeen toiminnan keskeyttämistä, kunnes alueelta on laadittu riittävät selvitykset lahokaviosammalen osalta, ELY-keskus on tehnyt lajille rajauspäätökset ja toiminnanharjoittajat ovat saaneet asianmukaiset poikkeusluvut.

Kirkkonummen rakennus- ja ympäristölautakunta on myöntänyt 12.4.2016 Destia Oy:lle, Lemminkäinen Infra Oy:lle ja Oy Göran Hagelberg Ab:lle maa-ainesluvan kallion louhintaan Vuohimäen alueelle. Hankkeiden valituskäsittelyssä muun muassa aluetta, jolla kallion louhintaa saa harjoittaa, on pienennetty ekologisen yhteyden säilyttämiseksi. Luvat ovat tulleet lain voimaisiksi.

Lahokaviosammalen esiintymistä on hankkeiden lupakäsittelyn jälkeen selvitetty osalla alueesta Kirkkonummen kunnan teettämässä luontoselvityksessä sekä lisäksi yksityishenkilöiden toimesta vuonna 2019.

Havaintojen perusteella Vuohimäen alueelle on vireille panon mukaan rajattavissa ainakin kaksi lahokaviosammalen ydinaluetta, joista toinen sijaitsee keskellä Oy Göran Hagelberg Ab:n lupa-alueella ja toinen osittain Destia Oy:n lupa-alueella. Vireille panijan mukaan lahokaviosammalen esiintymän laajuutta ja laatua ei ole kuitenkaan selvitetty kattavasti.

Uudenmaan ELY-keskus teki 12.5.2021 maastokäynnin Kirkkonummen Vuohimäen alueelle. Maastokäynnillä tehtiin havaintoja erityisesti lahokaviosammalesta sekä yleisesti alueen soveltuvuudesta ja merkityksestä lajin esiintymispaikkana. Huomiota kiinnitettiin lisäksi lahopuun määrään ja lahopuujatkumoon. Alueelta tiedossa olleiden aikaisempien lahokaviosammalhavaintojen lisäksi muutamia yksittäisiä uusia itujuvärsyryhmiä havaittiin varsinkin ottoalueiden länsipuolelle säilytettäväksi rajatulta ekologiselta käytävältä. ELY-keskus katsoo, että maastokäynnillä saatiin varsin kattava kokonaiskuva lahokaviosammalen esiintymisestä ja alueen soveltuvuudesta lajin elinympäristöksi sekä merkityksestä suojelutarpeen näkökulmasta.

ELY-keskuksen havaintojen mukaan louhittavaksi luvitetut kallioalueet radan eteläpuolella (Destia ja Lemminkäinen) ovat lakiosiltaan vähäpuustoisia avokallioita ja muutoin valtaosin tavanomaisia tasaikäisiä mäntyvaltaisia talousmetsiä, joissa lahopuun määrä on vähäinen, alle 3 m³/ha. Oy Göran Hagelberg Ab:n läntisellä lupa-alueella on paikoin myös varttuneempaa kuusivaltaista metsää, mutta lahopuun määrä sielläkin on vähäinen, enimmilläänkin 3-5 m³/ha. Saman toimijan itäiseltä ottoalueelta koko puusto on jo avohakattu.

Lahokaviosammalen kasvualustaksi lahoasteeltaan soveltuvaa lahopuuta esiintyy kaikilla ottoalueilla melko vähän ja lähinnä yksittäisinä kantoina aikaisempien hakkuiden jäljiltä. Esimerkiksi lahoasteeltaan soveltuvaa tai sellaiseksi kehittymässä olevaa maapuuta

on kaikilla alueilla hyvin niukasti. Alueiden heikko lahopuujatkumo vähentääkin olennaisesti soveltuvuutta pitkällä aikavälillä lajin elinympäristöksi.

Vuohimäen kiviaineshankealueilta ja niiden välittömästä lähiympäristöstä on tiedossa yhteensä noin 30 havaintoa lahopuujatkumasta, lähinnä lajin itujuväsryhmistä. Todennäköisesti tarkemmalla inventoinnilla alueelta olisi löydettävissä vielä joitakin uusia yksittäisiä kasvupaikkoja, mutta alueella esiintyvän lahoasteeltaan kasvualustaksi soveltuvan puuaineksen vähäisyys huomioiden, kyseessä ei ole erityisen runsas esiintymä. Lisäksi lajille paremmin soveltuvaa metsää on jäämässä hankealueiden ulkopuolelle, mm. länsipuolen puronotkoon säilytettävän ekologisen käytävän alueelle, josta noin puolet lajin havainnoista on tehty.

Tieto lahopuujatkumien runsaudesta ja levinneisyydestä Uudellamaalla ja laajemmin koko maassa on merkittävästi lisääntynyt muutaman viime vuoden aikana. Uusimpien selvitysten perusteella arvioiden laji ei ole niin harvinainen kuin aiemmin on oletettu. Lajin uusia yksittäisiä kasvupaikkoja on löytynyt useita tuhansia pelkästään pääkaupunkiseudulta. Esimerkiksi Helsingin Vuosaaren alueen lahopuujatkumaselvityksessä 2020 löydettiin yli 3700 uutta kasvupaikkaa. Kirkkonummen Vuohimäen kiviaineshankealueilta ja niiden lähiympäristöstä löydettyillä lahopuujatkumien yksittäisillä kasvupaikoilla ei edellä sanotun perusteella voi katsoa olevan juurikaan merkitystä lajin suotuisan suojelutason säilyttämisen kannalta. Ottaen huomioon lahopuun määrä ja havaintopaikkojen lukumäärä sekä yleisestikin alueen heikko soveltuvuus varsinkin pitkällä aikavälillä lahopuujatkumien elinympäristöksi, ELY-keskus katsoo, että varovaisuusperiaatekin huomioiden on kiistatta arvioitavissa, ettei Vuohimäen alueella ole kyse LSL 47 §:n tarkoittamasta lajin säilymiselle tärkeästä esiintymispaikasta, johon olisi tarpeen kohdistaa erityisesti suojeltavan lajin rajauspäätös.

Ympäristöministeriö valmistelee parhaillaan luonnonsuojeluasetuksen lajiliitteiden päivittämistä. Lausunnolla olleen luonnoksen perusteella lahopuujatkumien status erityisesti suojeltavana lajina on poistumassa jo lähitulevaisuudessa.

Lahokaviosammal on myös luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu kasvilaji. Luonnonsuojelulain 48 §:n 1 momentti huomioon ottaen rauhoitetun lajin lain 42 §:n mukainen hävittämiskielto ei estä alueen käyttämistä metsätalouteen tai rakennustoimintaan.

MUUTOKSENHAKU

Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Yksikön päällikkö

Eeva-Riitta Puomio

Lakimies

Tapio Korhonen

Tämä päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaanpiiri ry; uusimaa@sll.fi

Tiedoksi Destia Oy; maarit.salonoja@destia.fi
Oy Göran Hagelberg Ab; oskar.lindfors@ramboll.fi
Peab Industry Oy; kati.kahri@peabasfalt.fi
Kirkkonummen kunta; kirjaamo@kirkkonummi.fi
Anu Hynninen; anu.hynninen@kirkkonummi.fi

Tämä asiakirja UUELY/2031/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/2031/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Puomio Eeva-Riitta 20.05.2021 12:27

Esittelijä Korhonen Tapio 20.05.2021 11:37